

CS. ENDŐRSÉRI

SZOLGÁLATI UTASÍTÁS

Vegyes kórt
P. N. ...

CSENDŐRSÉGI SZOLGÁLATI UTASÍTÁS

OKTATÁSÁHOZ SZOLGÁLÓ SEGÉDKÖNYV.

SOLTÉSZ IMRE

m. kir. csendőr százados
magyarázatai alapján

Kiadja :
KAUFMAN ÁBRAHÁM ÉS TÁRSAI
Budapest, II., Margit-körut 52.

Ára 2 kor.

ELŐSZÓ.

A magyar szent korona országaihoz tartozó csendőrség felügyelőjének 1903. évi 419/cs. f. számú rendelete szerint a módszeres oktatás következőképen történik: A § egy-egy bekezdése előbb felolvasandó, azután megmagyarázandó, példák-
kal megvilágítandó, végül következik az iskolázott anyag kikérdezése. A módszeres oktatás legnehezebbik része az utasítás megmagyarázása. Megmagyarázandó pedig az iskolázás tárgyát képező bekezdés minden olyan kifejezése, mely nem köznap, vagyis, amelyet a csendőrök előképzettségüknél fogva nem igen értenek.

Ezen mű, mely magyarázataim után készült, épen ezen nehézséget hivatott megszüntetni, amennyiben mindazon §-ok kifejezéseit, melyek nehezebben érthetők, megmagyarázza. A mű kiterjed pedig

azon §-okra, melyek az őrsök tananyag kimutatásában, mint iskolázandók, fel vannak sorolva.

Hiszem és remélem, hogy ezen segédeszköz igénybevételével a módszeres oktatás meghonosítását megkönnyítem.

Budapest, 1913. október hó.

Soltész,
százados.

1. §.

A csendőrség területi illetékessége. Igénybevétel és alkalmazás.

Közbiztonsági szolgálat alatt a közönség személy- és vagyónbiztonsága fölötti őrködést értjük.

Ez feloszlik megelőző és nyomozó szolgálatra. Midőn az őrskörletet portyázzuk és ügyelünk arra, hogy büntetendő cselekmény el ne követtessék, akkor megelőző (praeventiv) szolgálatot teljesítünk.

Midőn pedig a bűncselekmény elkövetett, s mi annak mikénti elkövetése, a tettes kiléte stb. után puhatolunk, akkor nyomozó szolgálatot teljesítünk.

Nyomozó cselekmények alatt értjük a helyszíni szemlét, a káros, tanuk, tettes kikérdezését, bűnjelek őrizetbe vételét, házkutatást, személymotoszt, elfogatást, elővezetést stb.

Székesfőváros Budapest. A főváros cím azért illeti meg, mert *földrajzi szempontból* az ország helységei között a leg-

nagyobb; a székesfővárosi cím pedig azért illeti meg, mert az uralkodó időnként itt székel. A székesfőváros élén a kormány végrehajtó hatalmának képviselőjeként nem főispán, hanem főpolgármester áll, mely utóbbi az előbbivel egyenrangú. Első tisztviselője a polgármester, ki a vármegyék alispánjaival rangban egyenlő. Továbbá kerületekre lévén felosztva, azok élén a kerületi előjáróságok, mint I. fokú közigazgatási hatóságok állanak. A fő- és székvárosban a közbiztonsági szolgálatot a fő- és kerületi kapitányságok s ezek közegei az államrendőrség, végzik.

Törvényhatósági joggal felruházott városok alatt a vármegye fennhatósága alól kivont városokat értjük. Ezen városok egy város állampolgáraiból alakult testületet képezvén, önkormányzati joggal bírnak s a kormány felügyelete alatt saját területükön hatóságot képeznek s kötelező jogszabályokat, statutumokat, alkotnak s közvetlen a főhatóságot képező kormány alatt, mint közép hatóságok állanak. Jogaik tehát ugyanazok mind a vármegyéké, csak az a különbség köztük, hogy a vármegye több helységet foglal magában, míg a törv. hat. joggal felruházott város csak

egyét. A törv. hat. joggal feruházott város tehát nincsen a vármegyének alárendelve, attól teljesen független s azzal egyenrangú. Míg a vármegye közigazgatási feje mint I-ső tisztviselő az alispán, addig a törv. hat. joggal felruházott városban az a polgármester. Törv. hat. joggal felruházott városok: Arad, Baja, Debreczen, Győr, Hódmezővásárhely, Kassa, Kecskemét, Kolozsvár, Komárom, Marosvásárhely, Miskolcz, Nagyvárad, Pancsova, Pécs, Pozsony, Selmecz- és Bélabánya, Sopron, Szabadka, Szatmárnémeti, Szeged, Székesfehérvár, Temesvár, Ujvidék, Versecz és Zombor. Ezen városokban a közbiztonsági szolgálatot a városi kapitányság és a városi rendőrség végzi. A törv. hat. joggal felruházott városok felett a felügyeleti és ellenőrzési jogot épen úgy, mint a vármegyékben a főispán gyakorolja.

Belterület alatt a város azon részét értjük, mely a vámsorompókon belül fekszik; az ezeken kívül eső rész — *külterület*.

Rendezett tanácsú városok alatt azon a vármegye hatóságának alárendelt városokat értjük, melyek az alispán felügyelete

alatt saját belügyeiket önállóan intézik, végrehajtják a törvény, kormány s a vármegye rendelkezéseit. Hatóságok fokozatában a legalsók, *alsó hatóságok*. Rend. tan. városokban a felügyelő és ellenőrzői joggal ellátott alispánt a város 1-ső tisztviselője a polgármester helyettesíti, ki a járások 1-ső tisztviselőjével, a főszolgabíróval egyenrangú. A rend. tan. városokban is a *nyomozó* cselekményeket a városi rendőrkapitányság s annak közegei a városi rendőrség végzi. Rend. tan. városok pl. Nagyszombat, Modor, Szentgyörgy, Bazin, Nyitra, Trencsén stb.

Rendőrhatalóságok és rendőrközegek a 92. §-ban vannak felsorolva.

Fentiekből következik, hogy a csendőr úgy a megelőző, mint a nyomozó szolgálatot csakis kis- és nagyközségekben teljesíti. (Kivételt képeznek azon helyek, ahol városi csendőrség működik.)

Ezen utasításban elő nem irt szolgálatok p. o. a levelek kézbesítése, foglyok, fegyencék *állandó* őrzése, zálogolás, árvezés, helyben cseléd elővezetés stb.

Állami közegek: az állami végrehajtó, a postás, a fegyőr, börtönőr, pénzügyőr, állami utkaparó stb.

Községi közegek: a községi rendőr, az éjjeli őr, a kisbíró, a pecér, a csösz stb.

Késedelem miatt beállható veszély az, midőn karhatalmi segédkezés nélkül az eljáró személy élete veszélyeztetve van, vagy halaszthatatlan szolgálata elé gördített akadályok másként el nem háríthatók; eljárást és példát lásd szolg. utasítás 32. §-nál. Oly felhívások, melyek teljesítésére a csendőrség nincsen hivatva, a szakaszparancsnokságnak felterjesztendők. *Segédlet* magyarázatát lásd 31. §-nál.

4. §.

Általános viselkedés szolgálatban és azonkívül.

Komoly magaviselet alatt az értendő, hogy a csendőr idegenekkel nem tréfál, nem nevetgél, hanem férfias nyugodt és meglett emberhez illő magatartást tanusít, hogy az idegenek is hason magaviseletet tanusítva, a csendőrt viszont tréfa, vagy épen guny tárgyává ne tegyék, mert a tréfának a csendőrré nézve kellemetlen vége is lehet. T. i. megeshetik, hogy az idegenek, kikkel a csendőr tréfálkozik és bizalmaskodik, leleményesebbek a csendőr-

nél s a tréfa élet a csendőr ellen fordítják s végre is a hallgatók a csendőrt nevetik ki. Sok fecsegés a férfiasság és komolyság rovására esik. Keveset beszélni és sokat tenni, legyen a csendőr jelszava. Az *előzékenység* megköveteli, hogy a csendőr a nálánál magasabb állásban levő vagy az idősebb uri embereket, kiket ismer, vagy akikkel érintkezésbe akar lépni, illedelmesen köszöntse; ezeket valamely helyiségbe való bemenetelnél bocsássa előre, megszólításoknál őket úgy cimezze, ahogy a cím őket társadalmi állásuknál fogva megilleti (i. kat. irálytant), szóval a *tisztesség tudás* azt mondja, hogy a csendőr mindenkinek adja meg azon tiszteletet, mely őt állásánál fogva megilleti.

Tulkapás alatt azt értjük, ha többet teszünk, mint amennyi a jogunk és kötelességünk. Pl. ha egy korcsmában egy részeg embert látnánk s ez okból minden jobb kedvű polgár megrendelt italmennyiségét korlátoznók visszarendelések által, mert ezen eljárásunk tulhajtott volna, u. i. a törvény csak a részeg ember részére tiltja az ital kiszolgáltatását. — *Durvaság* alatt szóval: a káromkodást, tettel a bántalmazást értjük. Tilos a testületben előfordult

botrány, rendháborítás, v. fegyelmi zavarokat másoknak elmesélni, mert a nép a kivételből könnyen általános képet alkot, amely pedig nem lesz az intézmény hívéé.

Tapintat alatt azt értjük, hogy a csendőr csak azt tegye, mit józan észszel eleve megfontolt. *Tapintatlanság* volna, ha a csendőr egy társaságban anélkül, hogy meggyőződött volna, vajjon izraelita van-e ott jelen, a zsidó vallásra előnytelen megjegyzéseket tenne. Szolgálatban a politikai népgyűlésen politizálna. *Elővigyázatlan* akkor volna a csendőr, ha nagyobb tüntető népcsoportot egyedül karddal akarna felszólítani. *Körültekintő* volna a csendőr, ha tüzesetnél az oltás hevében figyelmét kiterjeszthetné a káros magatartására is s megfigyelné, nem volt-e a káros a tüzesetre előkészülve s nem helyezte-e el tüzmentes helyen értékeesebb holmiját még a tüzeset előtt. *Meggondolatlanság* volna pl. egy részeg ember-tömeg közé keveredni a rendfentartás végett. *Hencegés* volna pl. ha a csendőr egy hetvenkedő népcsoporthoz oda szólna, hogy másodmagával az egész falu népét kiveri a községből. *Felesleges fontoskodás* volna a csendőr

részéről, ha szolgálatilag oly helyeken is megfordulna, hol ok nem volna rendzavarókat és törvénytöket keresni. Pl. egy tisztességes kávéházban. *Szükségtelen beavatkozás* volna pl. két zöldségárusnő szóharcának okát kutatva, azokat kikérdezni.

Ha a csendőr jót nem mondhat, rosszszat ne szóljon az intézmény felől. Iszákosságra és erkölcstelenségre hajlammal bíró bajtársait befolyásolja s szenvedélyeiktől tartsa őket vissza; pl. ha látná, hogy egyik bajtársa naponként egy liter bort hozat magának a szakácsné által, a főzőnőt a borhozástól tiltsa el, bajtársát pedig kimélettel s értelemmel győzze meg eljárása káros következményei felől. Ezen eljárásával a rossz szokást és hajlamot kiirthatja sajnálatra méltó bajtársából.

5. §.

Öltözködés szolgálaton kívül és szolgálatban. Magatartás és fellépés szolgálatban.

Nyilvános hely alatt az utcát, korcsmát, kávéházat stb. értjük; a magánház nem nyilvános hely. A csendőrnek úgy kell öltözködni, amint azt az öltözeti és

felszerelési szabályzat előírja. Az állomásparancsnokságnak az öltözködésre kiadott rendelkezései a csendőrre is mérvadóak.

A szolgálatba induló csendőr az örzjáratlapon kívül jegyzékkönyvecskéjét, zsebóráját, pecsétnyomóját, az esetleg teljesítendő írásbeli felhívásokat, nyilatkozat és néhány szolgálati jegy és távirati úrlapot, végül a rendkívüli eseményeknek felsőbb helyre való bejelentéséhez szükséges zártlevelezőlapot magával vinni köteles. *Katonás* a csendőr magatartása, ha minden mozdulatában a gyakorlati szabályzat követelményeit tartja szem előtt; kivéve a menet ütemet, melynél 1 perc alatt nem 115 lépést, hanem legfeljebb 50—60 lépést tesz, hogy alkalma legyen mindent megfigyelni azon terepen, melyet átportyáz, nehogy a gyors menetben törvényellenes cselekményeket vagy mulasztásokat észrevétlenül hagyjon.

8. §

-Magatartás szolgálatban. Dohányzás portyázás közben. Szolgálati ló kimélése.

Szolgálati működésben van a csendőr, ha szolgálat teljesítés végett ki van vezé-

nyelve, avagy ha szolgálatilag fellép; egyéb alkalmakkor *szolgálaton kívül van*. *Hivatalos helyiségek* alatt a köz- és magánhivatalnokok irodahelyiségeit értjük. Ilyen pl. a jegyzői iroda. A magánlakások *magánhelyiségeknek* tekintetnek. *Ferdén lesz megítélve a csendőr*, ha nem olyanok lesz megismerve, mint amilyen; pl. ha feleségének ismerik meg, holott az illető tényleg nem az. A csendőr akkor lehet *guny és nevetség tárgya*, ha magaviselete miatt a nép őt kineveti.

A csendőr testének akkor volna *természetellenes tartása*, ha pl. széken ülve, hanyat dülne, lábait szétterpesztené, állva fejét lehorgasztaná, hasát kidülleszténé stb.

Nyegle tartás alatt a hencegő, kihívó magatartást értjük.

Szolgálati ténykedést végez a csendőr, ha nyomoz, házkutatást tart, kikérdez stb.

Kutyát azért nem vihet a csendőr magával, mert lehet, hogy valahol gyanus jelenségeket véve észre figyelő állást kell elfoglalnia, mely alkalommal a kutya ugatásával könnyen elárulná. A szolgálati ló kiméleseért a csendőr jutalomdíjban is részesül (lásd illetékszabályzat 35. §-át).

9. §.

Mulatóhelyek felkeresése szolgálatban és azonkívül.

Szolgálatteljesítés ideje alatt azon időt értjük, mely a csendőrnek szolgálatba történt elindulásától bevonulásáig tart. Ezen idő alatt az említett helyekre a csendőr nem mehet be oly célból, hogy ott étkezzék, vagy szeszes italt igyon, vagy hogy ott mulasson, mert ha oda e célból bemegy s ott szeszesitalt iszik, vagy étkezik, fegyverét kezéből kitéve kényelembe helyezkedik, büntetendő cselekményt követ el, valamint akkor is, ha ez alkalommal ott megittasodott volna.

Kérdés tehát, hol étkezzék a csendőr? Pihenő helyén, hol táská élelmiszerét elfogyasztja, vagy ha ilyennel nem rendelkeznék, hozat magának élelmiszert; ha nem volna élelmiszert ki által hozatni, hozhatna ugyan ő is élelmiszert, de azt nem a bevásárlás helyén, azaz a vendéglőben, korcsmában volna szabad elfogyasztania, hanem a pihenő helyén. A községben egyébként a csendőr mindig talál polgári egyéneket, kik pénzért enniválóval ellátják. Kérdés továbbá, vajjon szolgálat-

ban meg van-e engedve korcsmán kívül a pihenőhelyen szeszestalt inni. A szabályzat azt ugyan nem tiltja, de nem ajánlatos, mert a szeszestaltól a csendőr megittasodhatik s ennek folytán vagy nem teljesíti szolgálati teendőit szabályszerűen, vagy szesztől felhevült állapotban szolgálati hatalmával visszaélve meggondolatlan tettekre ragadtatja magát p. erőszakoskodásokra, s felfegyverkezve lévén a legnagyobb szerencsétlenségekbe kerülhet. Ilyen esetekről szólnak legtöbb oktatólagos parancsaink.

Aljas csapszék alatt olyat értünk, hol alsóbb rangú nép, u. m. favágó, napszámos, hordár s rézegeskedő egyének szoktak megfordulni. *Rossz hirben állónak* akkor mondhatjuk a csapszékot, ha ott rovtomultu egyének, szokásos büntettek, vérengzők, verekedők, erkölcstelen és tivornyázó egyének tanyáznak, s melynek gazdája sem örvend jó hírnévnek, pl. orgazda. Az ilyen helyeken szolgálaton kívül se jelenjék meg a csendőr, mert az ilyen társaságban való lét, a tekintélyét és jó hírnevét csorbitja. Kérdés már most, hogy korcsmába mikor mehet be a csendőr szolgálat közben?

Ide nem csak szabad, de sőt kötelessége is belépnie a csendőrnek; ha ott a tett észleletek és a fenforgó körülmények szolgálati indokot szolgáltatnak. *Tett észleletek indokolnák* a csendőr belépését, ha a csendőr akár személyesen győződnek meg, akár besugói útján értesülne, hogy azon korcsma vagy csapszékban bűnös üzelmek folynak, hamisan kártyáznak, tiltott szerencsejátékkal foglalkoznak, vagy kéjnők kéjelgésre használják fel ezen helyet. Csavargók, munkakerülők, gyanus idegenek vagy büntettek pl. zsebmetszők buvóhelyüket találják ott, vagy éppen a csendőr szemeláttára pl. egy gyanus egyén egy batyuvval huzódnék be oda.

Fenforgó körülmények indokolnák a csendőr belépését, ha a korcsmából segélykiáltásokat hallana, ha ott vérengző verekedés folya, vagy ott valamely büntendő cselekmény követetett el s e miatt abban helyszini szemlét s házkutatást kellene megejteni. Végül, ha korcsmai verekedéskor a járőr községi közegekkel oda belépni volna kénytelen. De a csendőrnek akkor is csak addig volna szabad ott tartózkodnia, míg szolg. ténykedését ott elvégzi, de ezután pl. leülni, fegyverét kezé-

ből kitenni, kényelembe helyezkednie nem szabad, hanem szolgálati feladatát ott elvégezve azonnal távozik, s bevonulásakor — a gyanu elkerülése végett — őrsparancsnokának jelentést tesz.

10. §.

Rosshírú személyekkel való érintkezés.

Rossz hirben álló férfiszemélyek a kiscsapongók, rovott multuak, büncselekmény elkövetésében gyanusak stb.

Rossz hirben álló nőszemélyek a kéj nők, rovott multuak, büncselekmény elkövetésében gyanusak stb.

Bizalmas az érintkezés akkor, ha a férfiakkal barátkozunk, a nőszemélyekkel pedig enyelgünk, kéjelgünk.

Ilyen cselekményekkel, melyek ezen §-ban említetnek, a csendőrlaktanya jó hírnevét, tisztességet veszélyeztetjük.

11. §.

Erkölcsei hibák kerülése. Eljárás ittas csendőrrel.

Erkölcstelen életmódot folytatunk a vadházassággal, a házasságtöréssel, a fajtalanokodással; ide tartozik az az eset is,

ha valamelyik csendőrségi egyén az őrsfőzönnyel szerelmi viszonyt folytat.

Szeszesital tulélvezése a szeszesital, bor, sör, pálinka mértéktelen élvezetében áll, vagyis ha többet iszunk, mint amennyit egészségünk és józanságunk veszélyeztetése nélkül elbirunk. Tulélvezte tehát a szeszesitalt az, aki attól megrészegszik.

Pénzben kártyázás alatt nem csak a hazard kártyajáték értendő, u. m. ferbli, huszonegy stb., hanem általában minden kártyázás, amely pénzben történik.

Tivornyázás alatt a duhaj mulatozás értendő, pl. kurjongatás, hangos lárma, énekléssel, vagy ha valaki poharakat, üvegeket tördel mulatozás közben, amin a jelenlevők megbotránkoznak.

Adósságcsinálás a pénzkölcsönzés, vagy a hitelbe való vásárlás. Az adósságcsinálás egyik válfaja a piszkos adósság, vagyis az, midőn a csendőr pénzt alárendelttől vagy olyan személyektől kölcsönöz, vagy olyanoknak marad adós, kik társadalmilag alatta állanak, pl. szolgaszemélyzetnek, pincérnek stb.; ezen adósságcsinálás súlyosabban is büntetettetik, mint a közönséges. Ilyen hibákról a csendőr leszoktatandó, s amennyiben elköveti

őket, kimélet nélkül feljelentendő, hogy a cselekmény megtorlása által a testületen ejtett csorba kiköszörültessek, s hogy a fenyítés által a bünös megjavittassék.

Az ittas csendőrt az ivóból a korcsmáros magánlakásába, vagy egy üres külön szobába, vendégszobába stb. kell vinni, ha pedig haza menni tud, úgy járatlan utcán, vagy a kertek alatt, a laktanyába kísérendő. Magasabb rangu egyén esetleg bérkocsin is gyorsan elviendő a közönség szeme elől; a bérkocsidíjat természetesen a megittasodott egyén tartozik előlegezőjének megtéríteni. Az ittas csendőrt mindenkor fel kell jelenteni.

18. §.

Megvesztegethetetlenség és igazságszeretet. Ajándék és ingyen ellátás elfogadásának tilalma.

Megvesztegetteteti magát a csendőr, ha valakitől pl. pénzt fogad el, s ennek fejében őt, noha büntetendő cselekményt követett el, fel nem jelenti.

Igaztalan a csendőr, ha valakit egy bűncselekményért feljelent, míg ugyanaz-

ért egy másikat, aki pl. barátja, nem jelenti fel.

Ha a megvesztegetés azon okból történt, mert a, csendőr valami szolgálati ténykedést végzett, vagy tenni elmulasztott, a XXII. hadicikkbe ütköző hivatalos hatalommal való visszaélés miatt hadtörvénytől büntetettik.

Rokonsági kötelék pl. a sógorság.

Rokonszenv (simpathia) a gyengébb foku szeretet.

Ellenszenv legvégső foka a gyűlölet.

Mellétekintet az volna, ha pl. tudnók, hogy a bünösnek magasrangú összeköttetései vannak, s ez okból nem járnánk el vele szemben.

Magánérdek játszana közre, ha pl. egy földésurnál rokonunk szolgálna, s azt ez okból fel nem jelentenők.

Agálytalan körülmények között kínáltnék az ajándék, ha pl. egy földesur, aki igen tisztességesen és becsületesen él, télre ingyen fát adna az őrnek. Az ily cselekmények azért vannak tiltva, hogy a csendőr keze senki által megkötte ne legyen. Megtörténhetnék ugyanis, hogy fenti földbirtokos tiltott időben hasznos vadat löne, s ez okból fel kellene jelenteni, s a csendőr

kötelességteljesítésében ajándék elfogadása miatt gátolva volna.

Igérettől tétetik függővé a kötelességteljesítés, ha a csendőr pl. valakinek, akit bűncselekmény terhelne, azt mondaná, hogy nem jelenti fel, ha megigéri, hogy rokonát szolgálatba fogadja.

19. §.

Titoktartás.

A titoktartás abban áll, hogy a csendőrnek bizonyos dolgokat hivatlanoknak elmondania nem szabad. Ilyen ügyek: a szolgálatban álló csendőrnél az utirány, a kt. (katonai titkos) és „bizalmas” jelzéssel előlátott ügyek; az őrsön történt fegyelmi esetek, a nyomozás adatai a tettes bűnösségére nézve stb.; egyszóval mindaz, amit szolgálati és nem magánügynek lehet nevezni.

Ezeket a csendőr még a testületből való kilépése után se árulja el, mert erre esküje kötelezi. A szolgálati titok elárulása csak akkor van megengedve, ha a csendőr előljáró parancsnoksága által a titoktartás alól fel lett mentve.

E §. ellen vétene tehát azon csendőr,

aki egy magánegyént arról értesítene, hogy mikor fog közlekedni az udvari vonat.

22. §.

Szolgálati fellépés. Segélykérés. Fegyverbecsület megóvása.

Szolgálatattételre van kirendelve a csendőr, ha az őrsparancsnok őt szolgálat előírásával szolgálatba kivezényli.

Mint *sürgős eset*, vagy mert *a késedelem veszéllyel jár*, az tenné indokolttá a szolgálaton kívül álló és pl. sétáló csendőr szolgálati fellépését, ha pl. N. N. M-et az utcán földre teperné, s késsel leszurni akarná. Ekkor ugyanis a csendőr köteles a támadó ellen fellépni, mert fellépése, noha csak oldalfegyverrel is van ellátva, eredményre nyújt kilátást. Ellenben *a fegyverbecsületet veszélyeztetné* az a fellépés, a midőn pl. a csendőr egy korcsmai vérengző verekedést egyedül oldalfegyveresen akarna megszüntetni. Ekkor ugyanis megeshetnék vele, hogy lefegyvereznék, ami pedig a katonára a legnagyobb szűgyen. Ily esetben tehát mindig segélyről kell előbb gondoskodni, nehogy egy bajból

több legyen. Ha a *késedelem veszélylyel jár, s segélyre sehonnan sincs kilátás*, pl. az országuton haladva a közelben segélykiáltásokat hall és látja, hogy fegyveres rablók egy embert fosztanak ki, ekkor fel kell lépnie, még ha a fellépése életébe is kerül.

Ha a csendőr szolgálaton kívül van, de szolgálatilag kell fellépnie, akkor rántson kardot, s a „törvény nevében“ szavakkal szólítsa a törvénysértőket a cselckemény abbanhagyására.

23. §.

Szolgálati fellépéskor használandó szavak és elővigyázat.

Nyomozó cselekmények magyarazatát lásd az 1. §-nál.

Teljes nyomatékkal fel kell lépni pl. elfogás, elővezetésnél, ismeretlen egyének igazolásra szólításakor, ha valaki azon cselekmények egyikét követi el, melyek a szervezeti utasítás 12. §. 1—5. pontjában fel vannak sorolva, azaz fegyverhasználat előtt stb.

„Törvény nevében“ németül „In Namen des Gesetzes“, tótul „V Menye Zá-

kona“, románul „In Numele legi“ (olv. lezsi).

Ellenszegüléstől vagy megtámadástól nem kell tartani akkor, ha pl. az elővezetendő jobb karjára béna, tehetetlen öreg koldus, vagy cselédleány stb. volna.

Már sok keserű tapasztalat mutatta, hogy miként járt azon csendőr, ki fenti elővigyázati szabályokat mellőzte. Már gyakran előfordult pl., hogy az igazolványa elővétele végett zsebébe nyult idegen, igazolvány helyett forgó pisztolyt rántott elő s azzal a támadásra készületlen csendőrt lelőtte. A csendőr a törvénysértőnek ne engedje meg, hogy az 3 lépésnél közelebb lépjen hozzá, mert ezen távolságon belül a csendőr fegyverének katonai módon való alkalmazására képtelen lenne, a támadó könnyen megrohanhatná, fegyverét megragadhatná s esetleg könnyen lefegyverezhetné, vagy legalább is harcképtelenné tehetné.

Az elővigyázat másrészt megköveteli, hogy a csendőr ilyen fellépése esetén úgy álljon fel támadójával szemben, hogy hátulról támadás ne érhesse, azaz *háta fedezve legyen*, vagyis a járőr társ, vagy a támogató községi közegek oldalt oly-

képen álljanak fel, hogy az esetleg hátulról jövő támadást észrevehessék és elháríthassák. Vagy álljon fel úgy, hogy háta mögött egy fal, magas kerítés, vagy fa legyen. Ha pedig a csendőrök körülvétnének, akkor egymáshoz háttal álljanak fel a támadókkal szemben. De azért fedett állást ne keresgéljen, mert ez által félelmet mutatna és a törvénysértőt a támadásra csak bátoritaná.

Mindaddig, míg a törvénysértő megmotosva nem lett, vagy míg szolgálati fellépésünk befejezést nem nyert, az illetőt tartsuk figyelemmel, hogy nem nyul-e zsebébe valamely rejtett fegyver után, vagy nem akar-e valamely közelben levő támadásra alkalmas eszközt megragadni.

27. §.

A rendes szolgálati teendők elősorolása.

1. *Közbelépés* alatt azt értjük, ha a törvénysértő ellen a büncselekmény elkövetésekor fellépünk, oly célból, hogy annak véghezvitelét meggátoljuk. *Tudomást szerezhetünk* büncselekmények felől közvetlen észleleteink vagy mások feljelentése alapján.

Kiderítve akkor van egy büncselekmény, ha megállapítottuk, hogy azt ki, hol, hogyan, miért és mikor követte el.

Figyelmeztetés abban áll, hogy a törvény áthágók emlékezetébe hozzuk azon törvény, rendelet, vagy szabályrendeletet, mely cselekményüket tiltja s a mihez tartásra nézve nekik utmutatást adunk, pl. látjuk, hogy egy egyén egy döglött ebet dob ki az utcára. Az illetőt figyelmeztetjük, hogy a törvény tiltja elhullott állatoknak elásás nélkül hagyását, utasítjuk őt, hogy az ebet a dögtéren ássa el. *Megintés* alatt a figyelmeztetés egy szigorubb formáját értjük, melynek értelmében a törvénysértőt rendreutasítjuk s cselekménye abbahagyására szólítjuk fel, pl. ha valaki bennünket bottal megtámad, ilyenkor parancsoló hangon rákiáltunk, hogy a botot tegye le, mert különben fegyvert használunk ellene.

2. *Véd törvény* azon törvény, mely a védkötelezettség mikénti teljesítésének feltételeit és szabályait tartalmazza. A *honvédségről szóló törvény* pedig a honvéd egyének nyilvántartása, jelentkezése s egyéb kötelezettségeire vonatkozik. Az *egyéb törvényben* levő rendelkezések a

törvényes rendelkezések kivonatos gyűjteményében tárgyaltnak oly terjedelemben, amint azok a csendőrséget érdeklik. *Szabályrendeletek* alatt a vármegyei és városi szab. rend.-et értjük, melyek a törvény és a ministeri rendeletektől eltérőleg nem az egész ország, hanem csak azon vármegye v. város területére nézve kötelezők, mely azokat kiadta. *Rendelkezések* alatt azt értjük, ami rendeltetik, hogy meg kell tenni. *Tilalom* alatt azt értjük, amit megtenni büntetés terhe mellett nem szabad, pl. a véderő tiltja a nősülést az állításköteles kor és az abból való kilépés előtt; ez tehát tilalom.

A honvédségről szóló törvény elrendeli, hogy a honvédség tartalékosai és póttartalékosai szolgálati kötelezettségük ideje alatt fegyvergyakorlatra köteleztetnek. Ez tehát rendelkezés.

3. *Közbiztonságot zavaró csoportosulás* a hatóságok és magánosok elleni erőszak csoport által elkövetve, lázadás, tüntetés, sztrájk stb.

Főcinkos az, aki a rendzavarásban a vezető és főszerepet viszi. *Felbujtó* pedig az, ki szóval unszolja a népet az erőszakoskodásra, lázító beszédet mond stb.

4. *Személybiztonság megtámadása*, a testi sértés, emberölés, erőszakos nem közösülés, magánosok vagy hatóságok elleni erőszak stb. *Vagyon megtámadása*, a lopás, sikkasztás, csalás, gyujtogatás, vagyonrongálás. *Személy és vagyon ellen intézett támadás a rablás*.

5. *Az ember életét, testi épségét és vagyonát sértő balesetek* a vonat összeütközés, földomlás, robbanás. *Elemi csapás*, a villámcsapás, vízáradás, földrengés, *veszély*, pl. a Vágfolyó rohamos áradása, egy omladozó templom, tüzvész stb.

6. *Közutak*: a mű-, ország-, megyei és községi utak, szóval azok, melyeken, elientétben a magánutaktól, a közlekedés bárkinek meg van engedve. *Terek*: a vásártér, piac, sétatér stb. *Csődülés* alatt a kiváncsi nép összesereglését értjük, pl. egy tüzeset, vagy egy elgázolás alkalmával; egy civódás két fél között, mely a népet összecsoportosítja, stb. Ezen csődület a közbiztonságra akkor öltene veszélyes jelet, ha pl. az ebből támadt verekedésbe a nép is beleavatkoznék. *Közveszély*, pl. tüzvész alkalmával a helyszínen a kihágásoknak és rendzavarásoknak azáltal vehetjük elejét, ha pl. a közveszély színterét

kordonnal elkerítjük. *Előidézője a kihágás*, vagy *rendzavarásnak* az, aki azt kezdi, vagy cselekményével okozza, pl. egy verekedésnél előidéző az, ki a másikat pl. szándékosan leköpi, miből kifolyólag a másik tettelegességre vetemedik. *Résztevő* az, ki a rendzavarást elősegíti, vagy a kezdő cselekményéhez társul s pl. verekedésnél szintén bántalmaz.

7. *Személybiztonság fentartása érdekében fennálló szabály*, pl. hogy képviselő választásnál a választóknak fegyverrel megjelenni tilos; emeleti ablakot mentőövíz nélkül mosni tilos. *Vagyonbiztonság érdekében kiadatott rendelkezés*, pl. a tűzrendészeti szabályzat, kapuzárás este 9-kor stb. *Szerencsétlenségek megakadályozására vonatkozó rendelkezés*; a robbanóanyagok szállítására vonatkozó óvintézkedés, mélyedések elkerítése, vasuti sorompók lezárása vonatkozlekedésekkor stb.

8. *Nem engedélyezett házalás az*, ha a házaló a helyhat. engedélyét nem kérte és nem kapta meg; vagy ha az illetőnek egyáltalában nincs házaló könyve, illetve engedélye. *Tilos módon való házalás az*, ha a házaló engedély nélkül teherhordó állat igénybevételével házal. *Tilos tárgyak-*

kal való házalás az, ha az illető pl. egyenruhával, gyógyszerekkel, dohánnyal, sóval, általában a házaló patens-ben eltiltott cikkekkel házal.

9. *Utasoknak kérésére megadandó a kíséret* pl. ha Amerikából hozott pénzüikkel az erdőn át falujukba akarnának menni, de félnek, mert ott rablók szoktak tanyázni, vagy valaki félne egy olyan községen átmenni, hol haragosa lakik, mert az illető találkozás esetére leütéssel fenyegette; mindezen esetekben a csendőr az utasokat a veszélyeztetett útvonalon elkísérni tartozik, mely alkalommal a csendőr az írásbeli felszólítással indokolt kíséreti díjra tarthat igényt. *A szolgálat hátrányára volna ezen kíséret*, ha azt valaki pl. rabló nyomon üldözésekor kérné.

10. *Katonaszökevény az*, ki tényleges szolgálati ideje alatt állomáshelyét engedély nélkül elhagyja. Ezen cselekmény, ha azon célból történik, hogy az illető a tényleges szolgálat alól magát egyszerűsmindenkorra kivonja, szökés, ellenkező esetben cselekménye önkényű eltávozás. *Magát gyanus körülmények között igazolni nem tudó katona volna az*, aki erdőben tépett egyenruhában, járatlan utakon, álló-

máshelyétől távol bolyongva találatnék; ezek ha közös hadseregbeliek, lehetőleg a legközelebbi közös, ha honvédek, a legközelebbi honvéd állomásparancsnoksághoz kísérendők, pl. a Galgócson elfogott honvéd: Nyitrára, — a közös hadseregbeli pedig Nagyszombatba kísérendő.

11. *Ujonc-szökevény az*, aki a sorozás elől szökik meg.

12. Ha a büntetett elkövetett egyén megszökött és ismeretlen helyen tartózkodik, ellene *nyomozó levelet* adnak ki, mely a Rendőri Közlönyben tétetik közzé; ha pedig tartózkodási helye ismeretes, akkor ellene *elfogatási parancsot* bocsátanak ki, amely azon őrsnek, rendőrhatóságnak küldetik meg, melynek területén az illető tartózkodik.

Kóborló az, ki munkakeresés ürügye alatt egyik községből a másikba jár anélkül, hogy munkát vállalna. Voltaképen pedig bűnös uton szerzi kenyerét, pl. lop.

Kém az, aki erődített helyeinket, várainkat, hadállásainkat megfigyeli, lerajzolja oly célból, hogy azokat az ellenséggel, vagy idegen állammal közölje. *Rendőri felügyelet alá helyezett egyének azok*, akik mint rovott multu egyének a rendőr-

hatóság írásbeli határozata alapján figyelemmel kísértetnek, mert nyomós a gyanu, hogy bűnös mesterségüket tovább üzik, pl. lopnak, rabolnak. Ha valamely személy nem illetékes helységében több büntetendő cselekményt követ el, vagy mint közveszélyes egyén pl. anarchista ismeretes, a rendőrhatóságok saját területükről kitiltatják; a kitiltó végzést a Rendőri Közlönyből tudhatjuk meg. *Szabadon bocsájtott fegyenc az*, ki fegyház büntetésének teljes kitöltése után onnan elbocsájtatik. *Feltételes szabadságot fegyenc az*, ki fegyház büntetésének háromnegyed részét, életfogytiglani fegyház büntetésnél pedig 15 évet jóviselettel töltött el s feltételes szabadságra bocsájtatik. Ezek szabadságolási helyükről csak engedéllyel távozhatnak; oda való megérkezésükkor az ottani rendőrhatóságnál, s a csendőrőrsön jelentkezni kötelesek.

Kötött menetlevéllel kiutasított egyének azok, kik valamely idegen területen elkövetett bűncselekményért megbüntettvén, illetőségi helyükre a legrövidebb uton visszatérni köteleztetnek; ezeknek a menetlevélen megjelölt utiránytól eltérniök nem szabad.

13. *Erősítés* egy mesterségesen megerősített hely, mely védelmi szempontból fontos, pl. a komáromi erőd. *Csatorna* a mesterségesen előállított vízlevezető folyó, mely pl. az egyik folyó vizét a másikba levezeti; ilyen nagyobb csatornák: a Ferenc-csatorna, a Béga-csatorna. *Vizszabályozási töltés van* pl. a Vágfolyó partjain, mely a körülötte elterülő vidéket árvíz ellen védi. *Zsilip* egy olyan mesterségesen készített és a víz folyására keresztbe épített vízmű, mely a víz folyását szabályozza. *Emlékszobrok*, ércből vagy márványból készült alakzatok, melyek nevezetes személyeket ábrázolnak, ilyenek pl. a Mária Terézia, Erzsébet v. Szabadság szobor.

14. *Utrendészet szabályai* pl. hogy a szembejövő járműnek merre kell kitérni, hogy pl. éjjel a járműveknek mivel kell ellátva lenniök stb. *Vizrendészet szabályai* pl. hogy a víz medrébe szilárd tárgyak dobásával a meder mélységét csökkenteni tilos. *Vízmedreken* a kijelölt helyeken kívül marhákat hajtani tilos. *Folyamrendészet* szabályai ellen vét, pl. aki a védtöltést leássa, átszurja stb.

15. *A községi éjjeli örök kétfélék:*

a *soros* éjjeli örök, melyek naponként s a községelöljáró által kijelölt sorrendben váltakoznak; míg az állandó éjjeli örök felesketve és fizetve lesznek. Kötelességük nem csupán az órákat kiabálni, hanem éjjel a község biztonságára ügyelni. A korcsmák és kávéházaknak télen és nyáron a vármegye, vagy városi szabályrendeletben meghatározott zárórákon túl csak engedély mellett szabad nyitva lenniök. A záróra meghosszabbításra az engedélyt a rendőri hatóság adja a kérelmező kérvénye és a helyhatóság véleményezése alapján. A zárórák betartásának ellenőrzése körül az eljárás az 1912. évi 2. számú csendőrségi rendeleti közlönyben, a 143.888/V-b sz. B. M. alatt van ismertetve.

35. §.

Az elfogás fogatosítása.

Az elfogás nem egyéb, mint valakinek őrizetbe vétele olyképen, hogy az elfogott egyén személyes szabadságától megfosztatik, mely esetben az illető köteles magát az őt elfogó rendőri közeg intézkedéseinek alávetni.

Németül az elfogás így ismétlendő:

„In Namen des Gesetzes sind Sie verhaftet!“ Tótul pedig: „V Menye Zakona, šu zaderzsani!“ Románul: „In numele lezsi jest arestantul meu.“

Az elfogás alkalmával az elővigyázati rendszabályok nem tévesztendőek szem elől. A csendőr 3 lépésre az elfogandó előtt álljon meg s fegyverét hozza lőkész helyzetbe, az elfogási szavak kijelentése után pedig az illetőt személyileg motoztassa meg.

A *bekisérés nem egyéb*, mint a fogoly-
nak a letartóztatási helyről a hatósághoz
vagy az őrsre való kísérése. *Lármával*
akkor eszközölte az elfogás, ha a járőr
fenti ténykedéseit oly kiabálások között
eszközli, hogy a közeli nép is összefut
báméskodás végett. *Durvaság* alatt a ká-
romkodást és bántalmazást értjük, vagyis
ha a csendőr a fogoly lstenét szidná vagy
őt ütlegetné. *Felesleges feltűnés* keltetnék
az elfogáskor, ha szándékosan nyilvános,
vagy feltűnő helyen eszközölte, pl.
noha az elfogás az illető lakásában is esz-
közölhető volna, azonban a csendőr az el-
fogást inkább akkor eszközölné, midőn az
illető pl. kávéházban mulatna. A *bekisérés*
pedig akkor volna *feltűnő*, ha a fogoly

szándékosan a főutcán és tereken kísértet-
nék, noha nem azon ut volna a legrövidebb
az elérendő helyhez. Az *erőszak*: taszigá-
lás, ráncigálás, vagy bántalmazásban áll.
Kényszereszközök: a bilincs, szállító esz-
közök és a községi közegekkel való lefogás,
végül a fegyverhasználat. Mindezek csak
akkor alkalmazandók, ha a bekisérés más-
kép nem lehetséges, és csak addig tarthat-
nak, amíg szükséges, mert pl. ha a bekisér-
hetés akadálya elmullott, a kényszereszköz
is mellőzendő, pl. az éjjeli időre megbilin-
cselt fogolyról, ha csak az illető nem ve-
szélyes gonosztevő, nem rakoncátlankodó,
vagy erőszakoskodó, s terepviszonyok
miatt szökéstől nem lehet tartani már,
lelki állapota pedig nyugodt, a bilincs reg-
gel ismét leveendő.

36. §.

„Bilincs“ alkalmazása.

Bilincset csak elfogott egyén ellen
szabad alkalmazni. *Elfogott egyén* pedig
az, akinek a szolg. ut. 27. és 117. §-a
alapján kijelentettük, hogy foglyunk. A
megbilincselés nem egyéb, mint a fo-
goly kezeinek összekötözése a csendőr-

ség részére rendszeresített láncokkal. *A fogoly ellenállása kétféle lehet, aktiv: tetteges, nyílt ellenszegülés és passiv: azaz a fogolynak engedetlen viselkedése. Az aktiv ellenállás az, ha a fogoly a csendőrt hivatalos eljárásában tettegesen gátolja; pl. a csendőr egy bünjelt akar őrizet alá venni, a fogoly azt megragadja s felszólítás dacára sem engedi át a csendőrnek; avagy a csendőr házkutatásnál egy kamrába be akar menni, azonban a fogoly az ajtó kilincset kezével megragadja s a csendőrt még az ajtóba sem engedi. Ha tehát itt sem a felszólítás, sem a községi közegek közreműködése nem használ, a bilincs alkalmazandó. Az ellentállás lehet továbbá passiv, amikor a fogoly épen azzal szegül ellen, hogy a csendőr által meghagyottaknak nem tesz eleget, pl. nem megy el az ajtóból. Gátolja a csendőrt feladata teljesítésében, pl. midőn a fogoly a kijelölt uton nem megy, hanem állva marad avagy leül, lefekszik. A passiv ellentállásnál tehát a csendőr az ellentállást a bilincs alkalmazásával igyekszik megtörni. Az ellentállás össze nem tévesztendő az ellenszegüléssel, mert az két különböző fogalom, mert míg az előbbi csupán a*

csendőr feladata teljesítésének meggátolását célozza, addig az utóbbi a csendőr élete és testi épségének veszélyeztetésére is irányul. *Rakoncátlan magaviselet az, ha a fogoly féktelen és zabolátlan magaviseletével a tovakisérést lehetetlenné akarja tenni, pl. cigánykerekeket hány, a járókelőket fogdossa, kerítéseket és ablakokat tördel. Az erőszakos támadás a csendőrnek tetteges megtámadtatásában áll, pl. csizmaszárából elővett késsel a csendőrt megrohanta; vagy vitriolos üveggel leönteni akarta. Ilyenkor ha sikerülne a támadó eszközt a fogolylyal letétetni, vagy bizalmi férfiakkal azt tőle elvétetni, az újabb támadás meggátolása végett ellene a bilincs alkalmazandó. Az erőszakos támadás előfordulhat akkor is, ha valaki még az elfogás előtt a csendőr felé követ dob vagy őt megüti, ha a csendőrnek ezen hirtelen támadást nem volt alkalma fegyverhasználatlalt megakadályozni, ugy az elfogását kijelenti és megbilincseli. Végül előfordulhat, hogy a fogoly kísérés közben a járőrnek pusztá kézzel neki ront s vagy a csendőrt vagy fegyverét megfogja. Ez alkalommal vagy a jelenlevő községi közegekkel, vagy ha egyedül van, puska-*

tussal a támadót magától eltávolítja, polgári egyének segítségével az illetőt megbilincseli. *Erőszakos támadással való veszélyes fenyegetés az*, ha a helyzet összes körülményei folytán tényleg attól kell tartani, hogy a fogoly a csendőrt a kísérés folyamán erőszakosan megfogja támadni, pl. ha a fogoly ölés, avagy testi sértés előkövetésére alkalmas eszközzel felfegyverkezve fenyegetőzésével és magatartásával tanujelét adja annak, hogy a csendőrt megrohanja, vagy megüsse, vagy megsebesítse.

Ez alkalommal u. i. ha a fegyvernek azonnali használata nem vált szükségessé, mert vagy lefogatott, vagy támadó szándékával felhagyott, a támadó eszközt letette, újabb támadásának elkerülése végett bilincs alkalmazandó.

A hatóság által veszélyesnek jelzett egyének, vagy például a cigányok *mindenkor megbilincselendők*, mivel ezek támadásától mindenkor tartani lehet. *A fogoly-nak szökésétől tartani lehet*, ha az katonaszökevény, szökött rab, fegyenc vagy veszélyes gonosztevő, avagy ha a fogoly szökésre hajlamot mutat az által, hogy pl. már egyszer a szökést megkísérlette, vagy

magaviseletéből szökési szándékára lehet következtetni, pl. lépteit figyelmeztetés dacára gyorsítja. *A terepviszonyok miatt a szökéstől tartani lehet*, ha a vidék, melyen keresztül a fogoly kísérendő, erdős, bozotos, avagy magas ültetvényekkel, vagy gabona nemüekkel fedett, avagy ahol szakadékok, vízmosások, víz-, nádas-mocsarak vannak, avagy ha a foglyot este, éjjel a sötétben kellene kísérni, avagy a vidéket köd borítja, avagy a foglyot egy nagyobb városban, vásáron, vagy bucsun kell keresztül kísérni. *A fogoly mások általi kiszabadításától tartani lehet*: ha a fogoly oly terepen kísérendő, ahol a cinkostársai, avagy közveszélyes egyének tartózkodnak, pl. ha egy cigányt egy cigány telepen át kellene kísérni, vagy egy tolvajt egy rossz-hirű csárda mellett, hol annak cinkos társai szoktak tartózkodni s így tartani kellene attól, hogy a csendőr megtámadtatván az ebből támadt zavart a fogoly felhasználva futásnak eredhetne. *A fogoly lelki állapota miatt akkor kellene bilincset alkalmazni*, ha a fogoly annyira fel van indulva, annyira erőt vesz rajta az idegesség, izgatottság, kétségbeesés, düli, avagy elkeseledés, hogy akár magában, akár másban

könnyen kárt tehet; pl. valaki szegény ember, nagy a családja, az adóvégrehajtó ingóságait foglalja le, a kétségbeesett ember megtámadja az adóvégrehajtót, a csendőr a támadót elfogja, községi közegek segélyével megbilincseli, nehogy kétségbeesésében a végrehajtó életét, avagy testi épségét veszélyeztesse. Avagy N. N. kereskedőt helytelen üzleti spekulációi csödbe juttatják, a vagyombukott kereskedő üzleti könyveit meghamisítja, de kívül a turpisság s a kereskedő szökni akar; a járőr az utra kész kereskedőt még lakásán éri és fogja el, az elkeseredett üzletember íróasztalán fekvő forgópisztolyához kap, hogy kioltsa életét, de a csendőr szándékában megakadályozza s nehogy az elkeseredett ember magában kárt tegyen, megbilincseli. Kérdés már most, *miből következtetheti a csendőr a fogoly feldult lelki állapotát: fenyegetéseiből*, pl. ha azt mondja: „Kettőnk közül egyik nem jön élve az örsre“ avagy: „Legyen az Isten irgalmas N.-nek, ha a községben meglátom“. Továbbá *a fogoly mozdulataiból*, pl. égnék emelt ököllel fenyegetődzik. *Kísérleteiből*, pl. neki megy egy aratónak, hogy a nála levő kaszát elvegye. *Arckifejezé-*

seikből, pl. halálsápadt, ajkai és arcizmai remegnek s a lelki harctól izzadtság üt ki homlokán, szemei tágra nyílnak, fogait csikorgatja; *ideges rángatózásaiából* — végül *mások bemondásából*.

A bilincs alkalmazásával a fogolynak *főlölesleges* fájdalmat vagy sérülést nem szabad okozni, tehát a bilincset olyképen kell a fogoly kézcsuklóira illeszteni, hogy a fogoly a bilincsből a kezét ugyan ki ne huzhassa, de nagyobb fájdalmat vele neki ne okozzunk, mint amilyen fájdalom a bilincsnek a kézcsuklókra szorosan történt ráillesztéséből keletkezik. Szigoru büntetés terhe mellett tilos tehát pl. a bilincset a szemei közé illesztett szurony megforgatása által megszorítani, mert az már emberkinzás. A bilincs használati módját szabványos parancs ismerteti.

37. §.

Az „elővezetés“ foganatosítása.

Elővezetés nem egyéb, mint valakinek a személyes szabadság nagyobb mérvben való korlátozása nélkül eszközölt bekisérese valamely hatósághoz. Az elővezetendő egyén *kimélete* alatt azt értjük, hogy